

УДК 336.71
JEL E58, G21

О. О. Іващук

кандидат економічних наук, доцент кафедри
банківської справи Тернопільського національного
економічного університету, м. Тернопіль
e-mail: ogaoolga@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3997-9394>

О. В. Іващук

спеціаліст Центру «Інтеграційний хаб країн Африки та Азії»
Тернопільського національного економічного
університету, м. Тернопіль
e-mail: olegiiva16@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-6261-8688>

АНТИКРИЗОВІ МЕХАНІЗМИ ВІДНОВЛЕННЯ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Досліджено сутність стійкості банківської системи. Враховуючи значну нестабільність економічного розвитку в Україні, прискорені зміни структури її соціально-економічного середовища, визначено особливості забезпечення стійкого розвитку економіки загалом та банківської системи зокрема. За результатами аналізу основних показників функціонування вітчизняної банківської системи з'ясовано, що сповільнення активності банківського сектору, зниження довіри до нього, відсутність прогнозованих трендів розвитку є однією з головних причин кризових явищ в економіці. Встановлено вплив означених показників на забезпечення стійкості банківської системи. Визначено зміст антикризового регулювання банківської системи та з'ясовано його роль в умовах фінансової нестабільності. Узагальнено основні заходи антикризового регулювання банківської системи в умовах глобальної нестабільності.

Ключові слова: банківська система, стійкість банківської системи, криза, кризові явища, антикризове регулювання, грошово-кредитна політика, стратегії банківської системи.

Ivashchuk O. O., Ivashchuk O. V. ANTI-CRISIS MECHANISMS OF BANK SYSTEM SUSTAINABILITY RESTORATION IN CONDITIONS OF GLOBAL INSTABILITY

The nature of bank system sustainability is researched. Taking into account a considerable instability of economic development in Ukraine and accelerated changes in the structure of its socio-economic environment, the features of maintaining the sustainable economy development in general and bank system in particular are outlined. In the process of analysis of major parameters of domestic bank system's functioning the authors confirm that the fall in bank sector activity and its reliability as well as an absence of predicated development trends are among the main reasons of crisis phenomena in economy. The impact of the defined parameters on maintenance of bank system sustainability is determined. Indeed, bank sector is the component of economic system and has a direct impact on real sector, therefore, credit opportunities and restoration of its development paces depend on sustainability of bank system. Domestic bank system had experienced difficulties with maintenance of stability and reliability even before crisis, so the crisis only contributed to existing latent problems. Therefore, one of the major tasks to be solved by regulating authorities is conducting of complex structural reforms based on anti-crisis mechanisms of banks system stability restoration. The nature of bank system's anti-crisis regulation is defined and its role in conditions of financial instability is revealed. Anti-crisis programs of bank sector development help timely detection, prevention and elimination of risks and crisis phenomena in bank activity. Major activities in terms of anti-crisis regulation of bank system in conditions of global instability are outlined. In order to restore the sustainability of bank system it is necessary to perform strict control for targeted use of refinanced loans, to continue the process of bank institutions' recapitalization and to raise the level of clients' deposits protection in terms of change of priorities from the banned early withdrawal of deposits to guaranteeing of repayment of all depositors' money on part of regulator. These measures will contribute to the country's overcoming of internal misbalances and minimizing of financial stabilization risks.

Keywords: bank system, bank system sustainability, crisis, crisis phenomena, anti-crisis regulation, monetary policy, bank system strategies.

Постановка проблеми. Посилення глобалізаційних процесів позначилося на усіх сферах економіки, поглибивши вже існуючі виклики та каталізувавши нові. Серйозним викликом глобальна нестабільність, передусім фінансова, стала для банківської системи країн. Україна не залишилася осторонь такого впливу, тому в реаліях сьогодення її банківська система потребує розроблення нових механізмів оздоровлення, підтримання стійкості та ліквідності.

Аналіз останніх досліджень. Забезпечення стійкості банківської системи в умовах фінансової нестабільності шляхом застосування антикризових механізмів зумовлює науковий інтерес до теоретичних і практичних аспектів оцінювання їх ефективності. Означеній тематиці присвячено чимало наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених. Ці питання розкриті в роботах: О. Вовчак, О. Барановського, О. Дзюблюка, О. Колодізева, В. Міщенко, А. Кузнецової та інших.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Водночас у цій проблематиці існує низка питань, які потребують подальшого ґрунтовного дослідження. Зокрема, все ще малодослідженим напрямом залишаються антикризові механізми відновлення стійкості банківської системи в умовах посилення глобальної нестабільності.

Метою статті є дослідження антикризових заходів відновлення стійкості банківської системи в умовах глобальної нестабільності.

Основні результати дослідження. Стабільність функціонування усіх сфер економіки є надійним фундаментом для розвитку та зменшення негативного впливу глобальної нестабільності. Важливу роль у цих процесах відіграє банківська система, адже кризові явища, які в ній відбуваються, негативно впливають на всю економіку, визначають рівень інвестиційної привабливості та ділової активності.

Саме тому поступальною передумовою позитивного розвитку, економічного прогресу та економічного зростання є стійкість банківського сектору, забезпечення якої певною мірою має загальний характер, адже будь-яка система здатна еволюціонувати та змінювати свої початкові параметри, але лише покращуючи свої характеристики.

Розглядаючи стабільність банківської системи, О. І. Барановський доводить, що це здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім впливам,

зберігаючи стійку рівновагу і надійність протягом часу [1, с. 75]. На думку О. О. Затварської, стійкість банківської системи – це збалансованість її складових, наявність взаємопов'язаних і взаємоузгоджених пропорцій між ними як у галузевому, так і в регіональному аспектах, а також збереження рівноваги та ефективного взаємозв'язку з фінансовою та макроекономічною системами [2, с. 6].

Водночас забезпечення стійкості банківської системи загалом і кожного банку зокрема є об'єктивною потребою і закономірністю розвинутої економіки. З огляду на те, що світова фінансова криза стала черговим викликом для національних економік, країни змушені були корегувати стратегії економічного розвитку та розробляти нові заходи з врегулювання ситуації, яка погіршувалася в економіці та банківському секторі зокрема.

Так, протягом останніх років структуру банківського сектору було докорінно змінено. Станом на 01.07.2018 р. ліцензію Національного банку України на здійснення банківських операцій мали 82 банки. З них 40 банків з іноземним капіталом, у тому числі зі 100% іноземним капіталом – 23 установи [4]. З 2014 р. кількість банків суттєво скоротилася (станом на 01.01.2015 р. функціонувало 163 банки, 01.01.2016 р. – 117) (рис. 1).

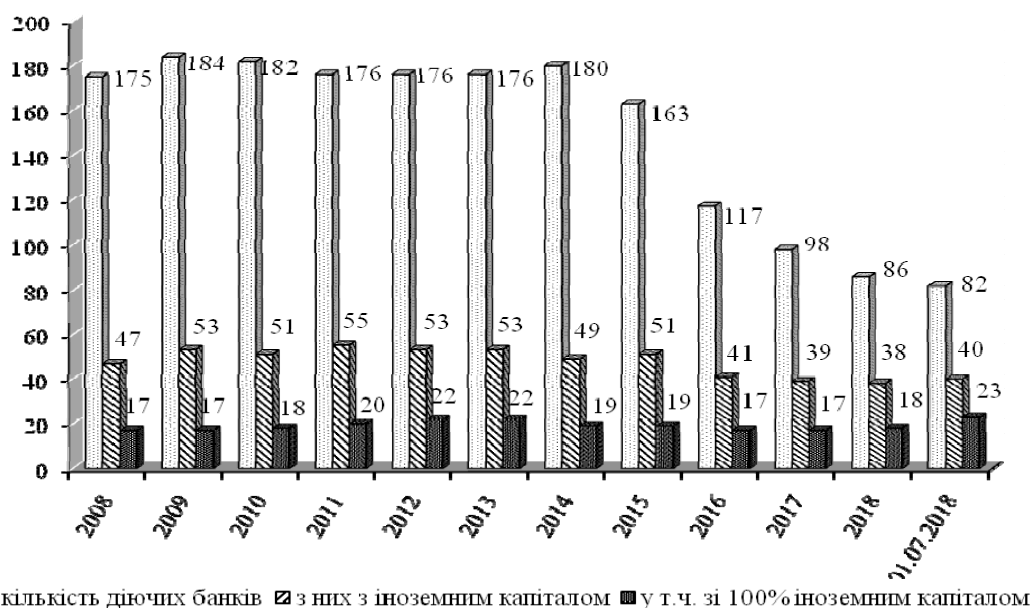

Рис. 1. Динаміка кількості банків України [4]

Така негативна динаміка спостерігається у зв'язку з погіршенням платоспроможності банків. Протягом 2017 р. через непрозорість структури власності з ринку були виведені ПАТ «Платинум Банк» та ПАТ «Банк Народний капітал». Відповідно до Постанови Правління НБУ № 56 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України», ПАТ «Апекс-Банк», ПАТ «КБ «Фінансовий партнер», ПАТ «Кредит Оптима Банк» та ПАТ «Промислово-фінансовий банк» не виконали вимоги щодо капіталізації та були виведені з ринку без ліквідації юридичної особи. Окрім того, протягом 2017 р. банківські установи застосували форму

реорганізації – злиття (ПАТ «АКБ «Індустріалбанк» став правонаступником ПАТ «АБ «Експрес-Банк»).

Підґрунтям стабільного функціонування банківської системи є власний капітал банківських установ, який формується за рахунок фактично сплаченого статутного капіталу, емісійних різниць, капіталізованих дивідендів і фондів банку, резервів переоцінки необоротних активів і цінних паперів, прибутків (збитків) минулих і поточного років.

Проведений аналіз власного капіталу банківської системи підтвердив, що визнання неплатоспроможними низки банків вагомо вплинули на цей показник, який порівняно з попередніми

роками суттєво знизився і на 01.07.2018 р. становив 142 799 млн грн.

Виконуючи вимоги щодо приведення статутного капіталу до встановленого графіку, банківські установи збільшили статутний капітал. Станом на 01.07.2018 р. цей показник становив 506 285 млн грн. Збільшення статутного капіталу відбулося за рахунок вимог НБУ щодо збільшення обсягів капіталу відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи» від 04.07.2014 р. № 1586-VII. Мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір

здійснювати банківську діяльність, збільшено з 120 млн грн до 500 млн грн НБУ розробив графік поступового приведення статутного капіталу у відповідність до вимог, а саме до розміру, не меншого: 120 млн грн – до 17.06.2016 р.; 200 млн грн – до 11.07.2017 р.; 300 млн грн – до 11.07.2018 року; 400 млн грн – до 11.07.2019 р.; 450 млн грн – до 11.07.2020 р.; 500 млн грн – до 11.07.2024 р. [5].

За підсумками 2017 р. активи банківської системи порівняно з попередніми роками збільшились несуттєво, станом на 01.07. 2018 р. їх обсяг становив 1 299 017 млн грн проти 1 282 748 млн грн на початок року (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка активів банківської системи України [4]

Показники, млн грн	01.01. 2013	01.01. 2014	01.01. 2015	01.01. 2016	01.01. 2017	01.01. 2018	01.07. 2018
Активи	1127192	1278095	1316852	1254385	1256299	1282748	1299017
Загальні активи не скориговані на резерви за активними операціями	1267892	1408688	1520817	1571411	1737272	1756215	1853512
Готівкові кошти та банківські метали	30346	36390	28337	34354	36513	39699	44250
Кошти в НБУ	33740	47222	27554	27392	40824	43118	46690
Кореспондентські рахунки, відкриті в інших банках	99472	78106	99752	129612	121813	102035	95537
Кредити надані	815327	911402	1006358	1009768	1005923	1007132	1057372
Вкладення в цінні папери	96340	138387	168928	201520	332273	368262	461448
Резерви за активними операціями	141319	131252	204931	321303	484383	477509	559696

У структурі кредитного портфеля комерційних банків України на 01.07.2018 р. найбільшу питому вагу мають кредити, надані суб'єктам господарювання – вони становлять 82,8% від загального обсягу наданих кредитів; кредити, надані фізичним особам – 16,9%. Так, станом на 01.07.2018 р. кредитний портфель становить 1 057 372 млн грн, у тому числі кредити, надані суб'єктам господарювання – 876 176 млн грн, кредити фізичним особам – 179 547 млн грн.

Водночас кредитна активність банківських установ продовжує залишатись невисокою, що пов'язано з досить високими вимогами до позичальників і погіршенням кон'юнктури фінансового ринку.

У межах проблеми визначення стійкості банківської системи важливу роль відіграє стійкість ресурсної бази банків. Саме достатність та якість ресурсної бази, її стабільність і відповідність напрямам використання є основою ефективного та стійкого функціонування банківських установ. Щодо ресурсного забезпечення, то протягом 2017 р. у зв'язку з ліквідацією банківських установ зобов'язання банків скоротились і станом на 01.12.2017 р. становили 1 112 359 млн грн. Однак у 2018 р. цей показник збільшився і станом на 01.07.2018 р. становив 1 156 218 млн грн. Основною складовою клієнтського портфеля залишались кошти населення, про що свідчить динаміка та структура зобов'язань банківської системи (рис. 2).

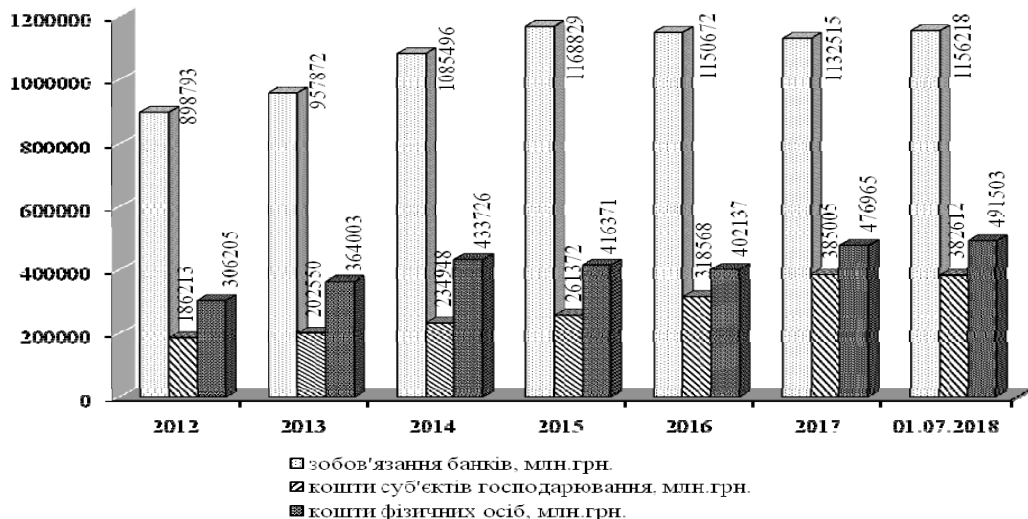

Рис. 2. Динаміка та структура зобов'язань банківської системи [4]

Банківська система України, на відміну від негативних результатів 2009-2016 рр., про демонструвала позитивний фінансовий результат, який станом на 01.07.2018 р. становив 8268 млн грн Це покращення показника зумовлене завершенням формування банками резервів під проблемну заборгованість.

Для подолання кризових явищ у банківській системі України необхідним є використання антикризового регулювання банківського сектору, адже антикризове регулювання банківської системи визначається сукупністю заходів, що дають банківським установам можливість нейтралізувати дію дестабілізуючих чинників і повернутись до стану рівноваги за умови коливань функціонування банківської системи [3, с. 57].

Важливим завданням антикризового регулювання в банківському секторі є його системний характер, адже воно спрямовується на забезпечення стабільності як банківської системи, так і кожного банку. Такий підхід обумовлений об'єктивною потребою та закономірністю розвитку економічних процесів у країні. Зважаючи на зазначене, банківські установи мають першочергові завдання для вирішення: усунути наслідки поточної кризи та на майбутнє усунути причини можливої кризи. У першому випадку впроваджуються заходи для відновлення платоспроможності банківських установ і стійкості банківської системи; у другому – розробляються превентивні антикризові заходи для недопущення виникнення кризових явищ у майбутньому.

Серед інструментів антикризового регулювання банківської системи в країні у період кризових явищ найважливішою залишається грошово-кредитна політика, метою якої є забезпечення стабільності грошової одиниці України як монетарної передумови збалансованого соціально-економічного розвитку.

Для антикризового регулювання банківської системи протягом аналізованих років зроблено низку кроків, спрямованих на формування нового стратегічного антикризового розвитку банківського сектору. Зокрема, у структурі НБУ було створено Департамент стратегії та реформування банківської системи, метою якого є вдосконалення стратегічного планування діяльності НБУ, розвиток і реформування банківської системи держави, а також більш ефективне управління і контроль за виконанням стратегічних проєктів у НБУ [9].

Реформування банківського сектору України здійснюється на основі Стратегії розвитку банківської системи 2016-2020: «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки» та передбачає такі зміни:

1. Підвищення вимог до капіталу банків, а саме: НБУ запланував збільшити норматив мінімального регулятивного капіталу з 120 млн грн до 500 млн грн до 2018 р. та 750 млн грн – до 2020 р. Такі дії

підвищать концентрацію банків, невеликі та слабкі банки вийдуть з ринку. Таким чином, НБУ прагне збільшити розмір активів ТОП-25 банків з 77% до 95%.

2. Задля формування довгострокових пасивів банків НБУ планує запровадити скорочення можливостей щодо дострокового вилучення депозитів, проте можуть бути створені депозитні програми «ощадні депозити», за якими буде можливе дострокове отримання коштів.

3. Збільшення суми і частки депозитів у національній валюті до 80% усіх депозитів фізичних осіб задля сприяння дедоларизації вкладів.

4. Зниження відсоткових ставок за кредитами і депозитами. Очікується, що реальні відсоткові ставки зберігатимуться на позитивному рівні за депозитами (на рівні 3-4%) і за кредитами (на рівні 7-9%).

5. Пріоритетними напрямками для розвитку кредитування стануть інвестиційні кредити, кредитування малого й середнього бізнесу та іпотечне кредитування.

6. Формування мегарегулятора фінансового ринку, впровадження особливого режиму регулювання, моніторингу і підтримки системно-важливих банків.

7. Проведення стрес-тестування банків для відображення реального фінансового стану банківських установ.

8. Розкриття інформації про власників (концепція передбачає зниження межі розкриття інформації про власників, які мають прямо або опосередковано частки в банках з 10% (на сьогодні) до 2% їх статутного капіталу.

9. Нарощування частки іноземного капіталу в банківській системі до 50% і зменшення ролі держави в банківському секторі до рівня нижче 10% до 2020 р. [10].

Для запобігання виникненню нестабільної ситуації в банківському секторі, спричиненої впливом складної політичної та економічної ситуації, Національний банк України особливу увагу приділяє нормативно-правовому забезпеченню стабільності банківської системи. Зокрема, у 2017 р. було прийнято Закон України «Про спрощення процедур капіталізації та реорганізації банків». Він передбачає:

– спрощену процедуру реорганізації, яка доступна для всіх банків, у тому числі тих, які не потребують капіталізації. Спрощена процедура капіталізації за рахунок внесків акціонерів також можлива для всіх банків, якщо попередньо буде підтверджено джерело походження коштів для внесення в капітал;

– зменшення термінів процедури капіталізації та реорганізації;

– можливість відкликання банківської ліцензії без ліквідації юридичної особи. Тобто юридична

особа, яка втратила банківську ліцензію, матиме змогу займатися фінансовою діяльністю, не пов'язаною з банківською, або просто функціонувати як юридична особа, змінивши тип діяльності [8].

До найважливіших антикризових заходів НБУ, які сприяли виходу вітчизняних банків з кризи, можна віднести такі:

- діагностичне обстеження НБУ найбільших банків, що включає перевірку якості активів і стрес-тестування;

- надання рефінансування банкам. Найбільші обсяги кредитів рефінансування загалом отримали ПАТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» – 15,5 млрд грн і 19,9 млрд грн відповідно. Банки отримували кредити під такі цілі: ПАТ КБ «Приватбанк» – для поповнення ресурсів, АТ «Ощадбанк» – для фінансування державних програм. Крім того, кредити рефінансування надавались і іншим банкам, для яких вони виявились неефективними, а банки було ліквідовано: ПАТ КБ «Фінансова ініціатива» – для покриття зобов'язань, ПАТ «Дельта Банк» і ПАТ КБ «Надра» – для запобігання впливу кризи на фінансовий стан;

- розроблення «гнучкого» графіка капіталізації банків. НБУ пом'якшив вимоги щодо дотримання банками показників достатності основного та адекватності регулятивного капіталу (до 2018 р. – 4% та 5% відповідно), проте до кінця 2018 р. норматив Н2 має бути приведений до норми 10%;

- вимога НБУ привести показники кредитування пов'язаних осіб до нормативних значень протягом трьох років і розкриття реальних власників;

- зниження валютного ризику завдяки зменшенню коливань обмінного курсу гривні;

- поступове відновлення довіри до банківського сектору та повернення заощаджень населення до банків; запровадження депозитних договорів без права дострокового розірвання;

- запровадження НБУ адміністративних заходів під час кризи щодо зняття коштів з рахунків фізичних осіб [5].

Для уникнення виникнення кризових явищ у банківському секторі, починаючи з 2018 р., Національним банком України запроваджено процес оцінювання стійкості банків і банківської системи загалом. Цей процес передбачає три етапи:

- перевірку аудитором якості активів банку та прийнятності забезпечення за кредитними операціями;

- екстраполяцію результатів першого етапу на портфель банку та оцінювання достатності капіталу;

- оцінювання регулятором достатності капіталу банку за результатами стрес-тестування, що базуватиметься на розроблених Національним банком моделях. Стрес-тестування проводитиметься за базовим і несприятливим

макроекономічними сценаріями на трирічному горизонті [6].

Передбачено, що перший та другий етапи оцінювання проходять усі платоспроможні банки. Перелік фінансових установ для третього етапу визначатиме НБУ, враховуючи вплив кожного банку на стабільність банківської системи [6].

У 2018 р. до третього етапу потрапили 25 банків, які сукупно становлять понад 90% банківської системи за активами. Якщо за підсумками оцінювання показники достатності капіталу банку будуть нижчими, ніж вимагає НБУ, то такий банк буде зобов'язаний розробити програму капіталізації або план заходів для підтримки чи відновлення рівня капіталу. До кінця відповідного року результати оцінювання та виконання програм докапіталізації оприлюднюватимуться на сайті НБУ. Такий інструмент дає можливість регулятору виявляти не лише поточні, але й потенційні ризики банків.

Відповідно до першого етапу процесу оцінки стійкості 24 банківські установи подали звіти про оцінку якості активів аудиторам. За результатами аудиторської перевірки у восьми банках встановлено потребу у капіталі, а у п'яти – лише у разі виникнення ризиків у діяльності.

Результати аналізу сучасного стану та оцінка фінансової стійкості банківського сектору України свідчать про необхідність формування системи антикризового управління банками, основним завданням якого повинно бути забезпечення довгострокового стабільного розвитку банківської системи. У цьому контексті на мікрорівні банківський менеджмент слід спрямувати на розроблення альтернативних дієвих стратегій управління залежно від виду кризи та очікуваних наслідків, що дозволить визначити цілі та методи антикризового управління, адекватні змінам на зовнішньому і внутрішньому фінансових ринках.

Висновки. Для забезпечення стабільного функціонування банківської системи в умовах фінансової нестабільності до основних заходів з підтримання стійкості банківських установ та їх достатньої ліквідності, виконання зобов'язань перед вкладниками і кредиторами слід віднести таке: підвищити рівень захисту вкладів клієнтів банківських установ у частині зміни пріоритетів від заборони на дострокове вилучення депозитів до гарантування з боку регулятора повернення всіх коштів вкладників, що може бути забезпечено за рахунок кредитів рефінансування; здійснення контролю за цільовим використанням кредитів рефінансування; продовжити рекапіталізацію банків.

Таким чином, слід зазначити, що створення ефективної системи антикризового регулювання банківської системи залишається важливим стратегічним завданням для України. Тому реалізація розглянутих заходів щодо удосконалення

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

антикризового регулювання надасть можливість забезпечити стійкий розвиток банківської системи України, що своєю чергою стане міцним підґрунтям для виходу з кризового стану та подальшого збалансованого розвитку національної економіки.

Список використаних джерел

1. Барановський О. І. Стійкість банківської системи України. *Фінанси України*. 2007. № 9. С. 75-87.

2. Затварська О. О. Банківська система України та основні напрями її розвитку: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.04.01. К.: Науково-дослідний фінансовий інститут при Міністерстві фінансів України, 2004. 19 с.

3. Ісмаїлов А. Б. Алгоритм забезпечення комплексного та системного антикризового регулювання банківської системи України. *Фінансові дослідження*: електронний науковий журнал. 2017. № 2. С. 56-64.

4. Основні показники діяльності банків України. *Національний банк України*: сайт. 2018. URL: http://www.bank.gov.ua/bank_supervision/dynamics.htm

5. *Національний банк України*: офіційний сайт. URL: www.bank.gov.ua

6. Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України: Постанова Правління Національного банку України від 22 грудня 2017 року № 141. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17>

7. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів НБУ: Постанова Правління Національного банку України від 12.02.2003 р. №56. *Урядовий портал*. URL: <http://www.rada.gov.ua>

8. Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків: Закон України від 23 березня 2017 року № 1985-VIII. *Законодавство України*: сайт. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1985-19>

9. *Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава*: Програма економічних реформ на 2010-2014 роки. К.: Комітет з економічних реформ при Президентові України. 88 с.

10. Стратегія розвитку банківської системи 2016-2020: «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки». *Асоціація українських банків*: сайт. 2016. URL: <http://aub.org.ua>

References

1. Baranovsky, O. I. (2007). Stiykist' bankivs'koyi systemy Ukrayiny [Stability of the banking system of Ukraine]. *Finansy Ukrayiny – Finance of Ukraine*, 9, 75-87. [in Ukrainian].

2. Zatvarska, O. O. (2004). Bankivs'ka systema Ukrayiny ta osnovni napryamy yiyi rozvytku [The banking system of Ukraine and the main directions of its development]. Ph.D. in Econ. Thesis. Kyiv: Research Financial Institution under the Ministry of Finance of Ukraine, Ukraine. [in Ukrainian].

3. Ismailov, A. B. (2017). Alhorytm zabezpechennya kompleksnoho ta systemnoho antykrizovoho rehulyuvannya bankivs'koyi systemy Ukrayiny [The algorithm of providing complex and systemic anti-crisis regulation of the banking system of Ukraine]. *Finansovi doslidzhennya – Financial research*, 2, 56-64. [in Ukrainian].

4. Osnovni pokaznyky diyal'nosti bankiv Ukrayiny [Main indicators of activity of Ukrainian banks] (2018). *National Bank of Ukraine*: Website. URL: http://www.bank.gov.ua/bank_supervision/dynamics.htm [in Ukrainian].

5. *National Bank of Ukraine* (2018): Website. URL: www.bank.gov.ua [in Ukrainian].

6. Polozhennya pro zdiysnennya otsinky stiykosti bankiv i bankivs'koyi systemy Ukrayiny [Regulations on the implementation of the assessment of the stability of banks and the banking system of Ukraine] (2017): Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine on 2017, Dec 22, 141. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17> [in Ukrainian].

7. Pro vnesennya zmin do deyakykh normatyvno-pravovykh aktiv NBU [On amendments to some normative legal acts of the NBU]: Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine on 2003, Feb 12, 56. *Ukrainian Governmental Portal*. URL: <http://www.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

8. Pro sproshchennya protsedur reorhanizatsiyi ta kapitalizatsiyi bankiv [On simplification of procedures for reorganization and capitalization of banks]: Law of Ukraine, adopted on 2017, March 23, 1985-VIII. *Legislation of Ukraine*: Website. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1985-19> [in Ukrainian].

9. Zamozhne suspil'stvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna derzhava [Prosperous Society, Competitive Economy, Effective State]: Program of Economic Reforms for 2010-2014. Kyiv: Committee for Economic Reforms under the President of Ukraine. [in Ukrainian].

10. Stratehiya rozvytku bankivs'koyi systemy 2016-2020: «Synerhiya rozvytku bankiv ta industrializatsiyi ekonomiky» [Strategy for the development of the banking system 2016-2020: "Synergy of development of banks and industrialization of the economy"] (2016). *Association of Ukrainian Banks*: Website. URL: <http://aub.org.ua> [in Ukrainian].

Надійшло 08.10.2018 р.